

Na osnovu člana 88 tačke 2 Ustava Republike Crne Gore donosim
Ukaz o proglašenju Zakona o ratifikaciji Sporazuma između Evropske zajednice i Republike Crne Gore
o formiranju Energetske zajednice

Proglašavam Zakon o ratifikaciji Sporazuma između Evropske zajednice i Republike Crne Gore, o
formiranju Energetske zajednice, koji je donijela Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore na
drugoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2006. godini, dana 26. oktobra 2006. godine.

Broj: 01-1386/2

Podgorica, 31. oktobra 2006. godine

Predsjednik Republike Crne Gore,

Filip Vujanović, s.r.

Zakon o ratifikaciji Sporazuma između Evropske zajednice i Republike Crne Gore o formiranju Energetske zajednice

Zakon je objavljen u "Službenom listu RCG", br. 66/2006 od 3.11.2006. godine.

Član 1

Ratifikuje se Sporazum između Evropske zajednice i Republike Crne Gore, o formiranju Energetske
zajednice, potpisan od strane Republike Crne Gore u Atini 25. oktobra 2005. godine, u originalu na
engleskom jeziku.

Član 2

Tekst Sporazuma o formiranju Energetske zajednice u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na
srpskom jeziku glasi:

SPORAZUM O FORMIRANJU ENERGETSKE ZAJEDNICE

Strane, koje su:

Evropska zajednica, sa jedne strane,

i

sljedeće Ugovorne strane, s druge:

- Republika Albanija, Republika Bugarska, Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska, Bivša
jugoslovenska Republika Makedonija, Republika Crna Gora, Rumunija, Republika Srbija, (U daljem
tekstu Strane koje pristupaju ovom Sporazumu),

i

- Misija privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu u skladu sa Rezolucijom 1244 Savjeta

bezbjednosti Ujedinjenih nacija,
objedinjujući Atinski proces i Atinski memorandum o razumijevanju iz 2002. i 2003. godine,
s obzirom da su Republika Bugarska, Rumunija i Republika Hrvatska zemlje-kandidati za pristupanje
Evropskoj uniji, a da je Bivša jugoslovenska Republika Makedonija takođe podnijela zahtjev za
članstvo,
s obzirom da je Evropski savjet u Kopenhagenu u decembru 2002. godine potvrdio evropsku
perspektivu Republike Albanije, Bosne i Hercegovine te Srbije i Crne Gore, kao potencijalnih
kandidata za pristupanje Evropskoj uniji te podvukao odlučnost da podrži njihova nastojanja da se
približe Evropskoj uniji,
pozivajući se na to da je Evropski savjet u Solunu u junu 2003. godine podržao "Solunsku agendu za
Zapadni Balkan": približavanje evropskim integracijama", čiji je cilj bio dalje učvršćivanje
privilegovanih odnosa između Evropske unije i Zapadnog Balkana, i, kojim je Evropska unija ohrabrila
zemlje ovog regiona da usvoje zakonski obavezujući Sporazum o energetskom tržištu u Jugoistočnoj
Evropi,
pozivajući se na Euro-mediteranski proces partnerstva i evropsku politiku susjedstva,
pozivajući se na doprinos Pakta stabilnosti za Jygoistočnu Evropu u čijoj je biti potreba jačanja
saradnje među državama i nacijama Jugoistočne Evrope i jačanje uslova za mir, stabilnost i
ekonomski rast,
riješene da među Stranama uspostave jedno integrisano tržište prirodnog gasa i električne energije
zasnovano na zajedničkom interesu i solidarnosti,
smatrajući da to integrisano tržište može u kasnijoj fazi uključiti i druge energetske proizvode i
sredstva prenosa, poput tečnog prirodnog gasa, petrola, hidrogena, ili druge bitne infrastrukture,
riješene da stvore jedan stabilan regulatorni i tržišni okvir sposoban da privuče investicije za gasne
mreže te proizvodnju i mreže prenosa energije, tako da sve Strane imaju pristup stabilnoj i
neprekidnoj isporuci gasa i električne energije koja je suštinska za ekonomski razvoj i socijalnu
stabilnost,
riješene da stvore jedinstven regulatorni prostor za trgovinu gasom i električnom energijom kakav je
potreban da bi odgovarao geografskom prostoru datih tržišta ovih proizvoda,
priznajući da su teritorije Republike Austrije, Grčke Republike, Republike Mađarske, i Republike
Italije, kao i Republike Slovenije prirodno integrisane ili su pod neposrednim uticajem funkcionisanja
tržišta gasa i električne energije Ugovornih strana,
riješene da promovišu visok nivo obezbjeđenja gasa i električne energije za sve građane na osnovu
obaveza javnih usluga, postignu ekonomski i socijalni napredak te visok nivo zaposlenja, kao i
izbalansiran i održiv razvoj putem stvaranja jednog područja bez unutrašnjih granica za gas i
električnu energiju,
osiguravanjem stabilnog regulatornog okvira potrebnog regionu u kojem se mogu razviti i veze sa
kaspiskim, sjevernoafričkim i bliskoistočnim rezervama gasa te eksploatisati domaće rezerve
prirodnog gasa nafte i hidroenergije,
predane poboljšanju stanja životne sredine u vezi sa gasom i električnom energijom te uz to vezanu
energetsku efikasnost i obnovljive izvore energije,
riješene da razviju tržišnu konkurenciju na polju gasa i električne energije na jednom širem nivou i da
eksploatišu ekonomiju obima,
s obzirom da se, radi postizanja tih ciljeva, mora uspostaviti široka i integrisana tržišna struktura, uz
podršku snažnih institucija i efektivnog nadzora, i uz adekvatan angažman privatnog sektora,
s obzirom da, radi smanjenja pritiska na državne i sisteme gasa i električne energije te da bi se

postiglo rješavanje lokalnih nestašica gasa i električne energije, treba uspostaviti specifična pravila kako bi se omogućila lakša trgovina gasa i električne energije; te da su ta pravila potrebna kako bi se stvorio jedinstven regulatorni geografski prostor datih proizvodnih tržišta, odlučile su osnovati Energetsku zajednicu.

NASLOV I - PRINCIPI

Član 1.

1. Ovim Sporazumom, Strane međusobno uspostavljaju Energetsku zajednicu.
2. Države članice Evropske zajednice mogu postati učesnici u Energetskoj zajednici u skladu sa Članom 95. ovog Sporazuma.

Član 2.

1. Zadatak Energetske zajednice je organizovanje odnosa između Strana te utvrđivanje pravila i ekonomskog okvira mrežne energije, kako je ona definisana u donjem stavu 2., da bi:
  - a) stvorili stabilan regulatorni i tržišni okvir sposoban da privuče investiranje u gasnu mrežu, proizvodnju električne energije, prenosnu i distributivnu mrežu, kako bi sve Strane imale pristup stabilnoj i neprekidnoj isporuci energije koja je suštinska za ekonomski razvoj i socijalnu stabilnost,
  - b) stvorili jedinstveni regulatorni prostor za trgovinu mrežne energije kakav je potreban da bi odgovarao geografskom prostoru datih tržišta ovih proizvoda,
  - c) pojačali sigurnost snabdijevanja jedinstvenog regulatornog prostora obezbjeđivanjem stabilnog ambijenta za investicije u kojem se mogu razvijati veze sa kasijskim, sjevernoafričkim i bliskoistočnim rezervama gasa te eksploatisati domaći izvori energije, poput prirodnog gasa, nafte i hidroenergije,
  - d) poboljšali situaciju u pogledu životne sredine u vezi sa mrežnom energijom i uz to vezanu energetsku efikasnost, te povećali korišćenje obnovljive energije, i utvrdili uslove za trgovinu energijom u okviru jednog jedinstvenog regulatornog prostora,
  - e) razvili tržišnu konkurenciju mrežne energije na širem geografskom nivou te koristili ekonomiju obima.
2. "Mrežna energija" će uključiti sektore električne energije i gasa koji spadaju u okvir Direktiva Evropske zajednice 2003/54/EC i 2003/55/EC1.

---

1 Direktiva 2003/54/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2003. godine o zajedničkim pravilima unutrašnjeg tržišta električne energije, Službeni list Evropske unije broj L 176 od 15. jula 2003. godine, strana 37 - 56; i Direktiva 2003/55/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2003. godine o zajedničkim pravilima unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa, Službeni list Evropske unije broj L 176 od 15. jula 2003. godine, strana 57 - 78.

Član 3

U skladu s Članom 2., aktivnosti energetske zajednice uključuju:

- a) implementaciju od strane Ugovornih strana *acquis communautaire* (prim. prev.: zakonodavstvo Evropske zajednice) o energiji, životnoj sredini, konkurenciji i obnovljivoj energiji, kako je to opisano pod donjim Naslovom II, prilagođeno institucionalnom okviru Energetske zajednice i specifičnoj situaciji svake Ugovorne strane (u daljem tekstu "proširenje *acquis communautaire*"), kako je to dalje opisano pod Naslovom II;
- b) uspostavljanje specifičnog regulatornog okvira koji omogućava efikasan rad tržišta mrežne energije na cijeloj teritoriji Ugovornih strana te na dijelu teritorije Evropske zajednice, i uključivanje stvaranja jedinstvenog mehanizma za prekogranični prenos i/ili transport mrežne energije, te nadzor unilateralnih mjera zaštite (u daljem tekstu "mehanizmi djelovanja tržišta mrežne energije"), kako je to dalje opisano pod Naslovom III;
- c) stvaranje, za Strane, tržišta mrežne energije bez unutrašnjih granica, uz koordinaciju uzajamne pomoći u slučaju ozbiljnog poremećaja na mreži energije ili spoljnih prekida, što može uključiti i uspostavljanje zajedničke energetske spoljnotrgovinske politike (u daljnjem tekstu "stvaranje jedinstvenog tržišta energije"), kako je to dalje opisano pod Naslovom IV.

Član 4.

Komisija Evropske zajednice (u daljnjem tekstu "Evropska komisija") djeluje kao koordinator triju aktivnosti opisane u članu 3.

Član 5.

Energetska zajednica će slijediti *acquis communautaire* opisan pod Naslovom II, prilagođen institucionalnom okviru ovog Sporazuma i specifičnoj situaciji svake Ugovorne strane, u cilju osiguravanja visokog nivoa sigurnosti investiranja i optimalnih investicija.

Član 6.

Strane će preduzeti sve odgovarajuće mjere, bile one opšte ili posebne, da osiguraju ispunjenje obaveza koje proizilaze iz ovog Sporazuma. Strane će omogućiti ispunjavanje zadataka Energetske zajednice. Strane će se uzdržati od bilo koje mjere koja može ugroziti postizanje ciljeva ovog Sporazuma.

Član 7.

Svaka diskriminacija u okviru opsega ovog Sporazuma je zabranjena.

Član 8.

Ništa u ovom Sporazumu neće uticati na prava Strane da utvrdi uslove za eksploataciju svojih energetskih resursa, njen izbor između raznih energetskih izvora i opštu strukturu nabavke energije.

NASLOV II - PROŠIRENJE ACQUIS COMMUNAUTAIRE

POGLAVLJE I - GEOGRAFSKI OBIM

Član 9.

Odredbe i Mjere preduzete pod ovim Naslovom primenjuju se na teritorije Pridruženih strana, i na teritorije pod jurisdikcijom Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu.

POGLAVLJE II - ACQUIS O ENERGIJI

Član 10.

Svaka Ugovorna strana će implementirati *acquis communautaire* o energiji u skladu sa vremenskim rasporedom primjene tih Mjera utvrđenih Aneksom I.

Član 11.

"*Acquis communautaire* o energiji", u svrhu ovog Sporazuma, označava (i) Direktivu 2003/54/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2003. godine o zajedničkim pravilima unutrašnjeg tržišta električne energije, (ii) Direktivu 2003/55/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2003. godine o zajedničkim pravilima unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa, i (iii) Uredbu 1228/2003/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2003. godine o uslovima pristupanja mreži radi prekogranične razmjene električne energije².

---

²Službeni list Evropske unije broj L 176 od 15. jula 2003. godine, strane 1 - 10.

POGLAVLJE III - ACQUIS O ŽIVOTNOJ SREDINI

Član 12.

Svaka Ugovorna strana implementiraće *acquis communautaire* o životnoj sredini u skladu sa rasporedom primjene Mjera utvrđenih Aneksom II.

Član 13.

Strane priznaju značaj Kyoto Protokola. Svaka Ugovorna strana će se nastojati pridržavati tog Protokola.

Član 14.

Strane priznaju značaj pravila utvrđenih u Direktivi Savjeta 96/61/EC od 24. septembra 1996. godine koja se tiče integrisanog sprečavanja i kontrole zagađenja. Svaka Ugovorna strana će nastojati implementirati tu Direktivu.

Član 15.

Nakon stupanja ovog Sporazuma na snagu, pri izgradnji i radu novih energetske pogona poštovaće se *acquis communautaire* o životnoj sredini.

Član 16.

"*Acquis communautaire* o životnoj sredini", u svrhu ovog Sporazuma, označava (i) Direktivu Savjeta 85/337/EC od 27. juna 1985. godine o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu, kako je ona dopunjena Direktivom Savjeta 97/11/EC od 3. marta 1997. godine i Direktivom 2003/35/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2003. godine, (ii), Direktivu Savjeta 1999/32/EC od 26. aprila 1999. godine o smanjenju sadržaja sumpora u određenim tečnim gorivima te dopunskom Direktivom 93/12/EEC, (iii) Direktivom 2001/80/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2001. godine o ograničavanju emisija određenih zagađivača u vazduhu iz velikih pogona za sagorijevanje, (iv) Član 4.(2). Direktive 79/409/EEC Savjeta od 2. aprila 1979. godine o zaštiti divljih ptica.

Član 17.

Odredbe i preduzete Mjere iz ovog Poglavlja će se primjenjivati samo na mrežnu energiju.

POGLAVLJE IV - ACQUIS O KONKURENCIJI

Član 18.

1. Sledeće stavke će biti nespojive sa ispravnim funkcionisanjem Sporazuma, u mjeri u kojoj one mogu uticati na trgovinu mrežnom energijom između Ugovornih strana:

- a) svi Ugovori između preduzeća, odluke udruženja preduzeća te udružene prakse koje imaju, kao cilj ili efekat, sprečavanje, ograničavanje ili remećenje konkurencije,
- b) zloupotreba od strane jednog ili više preduzeća dominantne pozicije na tržištu među Ugovornim

stranama u cjelini ili u njihovom znatnom dijelu,

c) svaka javna pomoć koja remeti ili prijeti da će poremetiti konkurenciju time što favorizuje određena preduzeća ili određene energetske resurse.

2. Svaka praksa suprotna ovom Članu biće procijenjena na osnovu kriterijuma koji proizlaze iz primjene pravila Članova 81, 82 i 87 Sporazuma o formiranju Evropske zajednice (priloženo u Aneksu III).

Član 19.

U slučaju javnih preduzeća i preduzeća kojima su data posebna ili isključiva prava, svaka Ugovorna strana će šest mjeseci po stupanju na snagu ovog Sporazuma, osigurati da budu poštovani principi Sporazuma o formiranju Evropske zajednice, posebno njegov Član 86. (1) i (2) (priloženo u Aneksu III).

POGLAVLJE V - ACQUIS ZA OBNOVLJIVE IZVORE ENERGIJE

Član 20.

Svaka Ugovorna strana će Evropskoj komisiji u roku od godine dana od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma dostaviti svoj plan implementacije Direktive 2001/77/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. septembra 2001. godine o promociji električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije na unutrašnjem tržištu električne energije i Direktive 2003/30/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 8. maja 2003. godine o promociji upotrebe bio-goriva ili drugih obnovljivih goriva za transport. Evropska komisija će izložiti plan svake Ugovorne strane Savjetu ministara na usvajanje.

POGLAVLJE VI - POŠTIVANJE OPŠTEPRIMJENLJIVIH STANDARDA EVROPSKE ZAJEDNICE

Član 21.

U roku od godine dana od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma, Sekretarijat će sačiniti spisak Opšteprimjenjivih standarda Evropske zajednice, koji će se dostaviti Savjetu ministara na usvajanje.

Član 22.

Ugovorne strane će u roku od godine dana od usvajanja ove liste, usvojiti svoje razvojne planove kako bi svoje sektore mrežne energije uskladili sa opšteprimjenjivim standardima Evropske zajednice.

Član 23.

"Opšte primjenjivi standardi Evropske zajednice" odnose se na svaki standard tehničkog sistema koji se primjenjuje unutar Evropske zajednice, a potreban je za siguran, efikasan i djelotvoran rad mrežnih sistema, uključujući aspekte prenosa, prekograničnih priključaka, modulaciju te opšti sigurnosni standard tehničkog sistema koji se objavljuju, gdje je to primjenljivo putem Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN), Evropskog komiteta za elektrotehničku standardizaciju (CENELED) i sličnih normativna tijela, ili kao što ih je objavila Unija za koordinaciju prenosa električne energije (UCTE) i Evropsko udruženje za usmjeravanje razmjene energije (Easeegas) radi zajedničkog uspostavljanja pravila i poslovnih praksi.

POGLAVLJE VII - PRILAGOĐAVANJE I RAZVOJ ACQUI-JA

Član 24.

Za implementaciju ovog Poglavlja, Energetska zajednica će usvojiti Mjere kojim će prilagoditi Mjere *acquis communautaire* opisane u ovom Poglavlju, uzimajući u obzir institucionalni okvir ovog Sporazuma i specifičnu situaciju svake Ugovorne strane.

Član 25.

Energetska zajednica može preduzeti Mjere za implementaciju amandmana na *acquis communautaire* opisanih pod ovim Naslovom, u skladu sa razvojem zakona Evropske zajednice.

NASLOV III - MEHANIZAM ZA DJELOVANJE TRŽIŠTA MREŽNE ENERGIJE

POGLAVLJE I - GEOGRAFSKI OBIM

Član 26.

Odredbe i preduzete Mjere iz ovog Naslova primjenjivaće se na teritoriji Pridruženih strana, na teritoriji pod jurisdikcijom Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu, te teritorijama Evropske zajednice navedenim u Članu 27.

Član 27.

Što se tiče Evropske zajednice, odredbe i preduzete Mjere iz ovog Naslova primjenjivaće se na teritoriji Republike Austrije, Grčke Republike, Republike Mađarske, Republike Italije, i Republike Slovenije. Po pristupanju neke od Pridruženih strana Evropskoj uniji, odredbe i preduzete Mjere iz

ovog Naslova takođe će se primjenjivati bez bilo kojih dodatnih formalnosti na teritoriji te nove države članice.

POGLAVLJE II - MEHANIZAM TRANSPORTA MREŽNE ENERGIJE NA VELIKU DALJINU

Član 28.

Energetska zajednica će preduzeti dodatne Mjere uspostavljanja jedinstvenog mehanizma za prekogranični prenos i/ili transport mrežne energije.

POGLAVLJE III - SIGURNOST NABAVKE

Član 29.

U roku od godine dana od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma Strane će usvojiti izjave o sigurnosti nabavke u kojima će se posebno opisati raznovrsnost nabavke, tehnološka sigurnost i geografsko porijeklo uvezenih goriva. Te će izjave biti dostavljene Sekretarijatu i biti na raspolaganju svakoj Strani ovog Sporazuma. Izjave će biti ažurirane svake dvije godine. Sekretarijat će davati smjernice i pomoć u vezi sa izjavama.

Član 30.

Član 29. ne podrazumijeva potrebu za promjenom energetske politike ili prakse nabavki.

POGLAVLJE IV - OBEZBJEĐENJE ENERGIJE GRAĐANIMA

Član 31.

Energetska zajednica će promovisati visok nivo obezbjeđenja mrežnom energijom svim svojim građanima u granicama obaveza javnih usluga sadržanih u relevantnom *acquis communautaire* u energiji.

Član 32.

U ovu svrhu, Energetska zajednica može preduzeti mjere:

- a) omogućavanja univerzalnog obezbjeđenja energijom;
- b) jačanja jedne efikasne politike upravljanja potražnjom;
- c) osiguravanje fer konkurencije.

Član 33.

Energetska zajednica može sačiniti i Preporuke radi podrške efikasnoj reformi sektora mrežne energije Strana ovog Sporazuma, uključujući, između ostalog, povećanje nivoa plaćanja naknade za električnu energiju od strane svih kupaca, te potrošačima mrežne energije omogućiti prihvatljivije cijene.

POGLAVLJE V - USAGLAŠAVANJE

Član 34.

Energetska zajednica može preduzeti Mjere koje se tiču kompatibilnosti tržišnih rješenja za djelovanje tržišta mrežne energije, kao i uzajamnog priznavanja licenci i Mjera koje jačaju slobodno uspostavljanje kompanija mrežne energije.

POGLAVLJE VI - OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE I ENERGETSKA EFIKASNOST

Član 35.

Energetska zajednica može usvojiti Mjere za jačanje razvoja u području obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti, s obzirom na njihove prednosti u pogledu sigurnosti snabdijevanja, zaštite životne sredine, socijalne kohezije i regionalnog razvoja.

POGLAVLJE VII - SIGURNOSNE MJERE

Član 36.

U slučaju iznenadne krize na tržištu mrežne energije na teritoriji jedne od Strana koje pristupaju ovom Sporazumu, na teritoriji pod jurisdikcijom Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu, ili teritoriji Evropske zajednice iz Člana 27., gdje su ugroženi fizička sigurnost osoba, aparati mrežne energije ili njeni pogoni, ili integritet sistema na toj teritoriji, ta Strana može privremeno preduzeti sigurnosne mjere.

Član 37.

Te sigurnosne mjere će izazvati najmanji mogući poremećaj u funkcionisanju tržišta mrežne energije Strana i neće po obimu biti šire od onih koje su striktno potrebne za rješavanje iznenadnih nastalih teškoća. One ne smiju remetiti konkurenciju niti negativno uticati na trgovinu na način koji nije od zajedničkog interesa.

Član 38.

Data Strana će bez odlaganja o svojim sigurnosnim mjerama obavijestiti Sekretarijat, koji će smjesta obavijestiti ostale Strane.

Član 39.

Energetska zajednica može odlučiti da sigurnosne mjere preduzete od te Strane ne poštuju odredbe ovog Poglavlja, te zahtijevati da Strana okonča ili promijeni te sigurnosne mjere.

NASLOV IV - STVARANJE JEDINSTVENOG ENERGETSKOG TRŽIŠTA

POGLAVLJE I - GEOGRAFSKI OBIM

Član 40.

Odredbe i preduzete Mjere iz ovog Naslova primjenjivaće se na teritorijama na kojima se primjenjuje Sporazum o formiranju Evropske zajednice pod uslovima utvrđenim tim Sporazumom, na teritorijama Strana koje pristupaju ovom Sporazumu te na teritoriji pod jurisdikcijom Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu.

POGLAVLJE II - UNUTRAŠNJE TRŽIŠTE ENERGIJE

Član 41.

1. Carinske dažbine i kvantitativna ograničenja na uvoz i izvoz mrežne energije te sve mjere koje imaju ekvivalentan efekat, biće zabranjene među Stranama. Ova zabrana će se primjenjivati i na carinske dažbine fiskalne prirode.
2. Stav 1 neće imati prednost nad kvantitativnim ograničenjima ili mjerama koje imaju ekvivalentan učinak, a opravdane su na temelju javne politike ili javne sigurnosti; zaštite zdravlja i života ljudi, životinja ili biljaka, ili zaštite industrijske i komercijalne imovine. Takva ograničenja ili mjere neće, međutim, predstavljati sredstvo proizvoljne diskriminacije niti skriveno ograničavanje trgovine između Strana.

Član 42.

1. Energetska zajednica može preduzeti Mjere sa ciljem stvaranja jedinstvenog tržišta mrežne energije bez unutrašnjih granica.
2. Stav 1 neće se primijeniti na fiskalne mjere, te na one mjere koje se tiču slobodnog kretanja osoba, niti na mjere koje se odnose na prava i interese zaposlenih.

POGLAVLJE III - SPOLJNOTRGOVINSKA ENERGETSKA POLITIKA

Član 43.

Energetska zajednica može preduzeti Mjere potrebne za regulisanje uvoza i izvoza mrežne energije u treće zemlje i iz njih, kako bi osigurala ekvivalentan pristup na tržišta trećih zemalja i iz tih tržišta, u pogledu osnovnih standarda zaštite životne sredine, ili da bi osigurala sigurno djelovanje unutrašnjeg tržišta energije.

POGLAVLJE IV - UZAJAMNA POMOĆ U SLUČAJU PREKIDA

Član 44.

U slučaju prekida isporuka mrežne energije koji pogodi jednu Stranu, a tiče se druge Strane ili treće zemlje, Strane će u skladu sa odredbama ovog Poglavlja tražiti efikasno rješenje.

Član 45.

Na zahtjev Strane, direktno pogođene prekidom, sastaje se Savjet ministara. Savjet ministara može kao odgovor na prekid preduzeti potrebne mjere.

Član 46.

U roku od godinu dana od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma, Savjet ministara će usvojiti Proceduralni akt o izvršavanju obaveza uzajamne pomoći iz ovog Poglavlja, koji može uključiti prenošenje ovlaštenja za preduzimanje privremenih mjera na Stalnu grupu na visokom nivou.

NASLOV V - INSTITUCIJE ENERGETSKE ZAJEDNICE

POGLAVLJE I - SAVJET MINISTARA

Član 47.

Savjet ministara de osigurati da se postignu ciljevi utvrđeni ovim Sporazumom. On će:

- a) pružiti opšte smjernice u pogledu politika;
- b) preduzimati Mjere;
- c) usvojiti Proceduralne akte, koji mogu uključiti prenošenje, pod precizno utvrđenim uslovima, specifičnih zadataka, ovlaštenja i obaveza sprovođenja politike Energetske zajednice, na Stalnu grupu na visokom nivou, Regulatorni odbor ili Sekretarijat.

Član 48.

Savjet ministara će sačinjavati po jedan predstavnik svake Ugovorne strane i dva predstavnika Evropske zajednice. Jedan predstavnik svake Učesnice bez prava glasa može učestvovati na njegovim sastancima.

Član 49.

Savjet ministara će Proceduralnim Aktom usvojiti svoja interna proceduralna pravila.

Član 50.

Svaka Ugovorna strana će naizmjenično imati položaj Predsjedavajućeg sa mandatom od šest mjeseci i to redoslijedom utvrđenim Proceduralnim aktom Savjeta ministara. Predsjedništvo će sazivati Savjet ministara na mjestu o kojem predsjedništvo odluči. Savjet ministara će se sastajati najmanje jednom svakih šest mjeseci. Sastanke će pripremati Sekretarijat.

Član 51.

Predsjedavajući će predsjedavati Savjetom ministara uz pomoć jednog predstavnika Evropske zajednice i jednog predstavnika sledećeg predsjedavajućeg kao potpredsjednicima. Predsjedavajući i potpredsjednici će pripremati nacrt dnevnog reda.

Član 52.

Savjet ministara će Evropskom parlamentu i Parlamentima Strana koje pristupaju ovom Sporazumu i Učesnicima u Sporazumu podnositi godišnji izvještaj o aktivnostima Energetske zajednice.

POGLAVLJE III - STALNA GRUPA NA VISOKOM NIVOU

Član 53.

Stalna grupa na visokom nivou će:

- a) pripremati rad Savjeta ministara;
- b) davati saglasnost na zahtjeve za tehničku pomoć, koju pružaju međunarodne donatorske organizacije, međunarodne finansijske institucije i bilateralni donatori;
- c) podnositi izvještaje Savjetu ministara o napretku u postizanju ciljeva ovog Sporazuma;
- d) preduzimati Mjere, ako ga za to ovlasti Savjet ministara;
- e) usvojiti Proceduralne akte, koji ne podrazumijevaju prenos zadataka, ovlašćenja i obaveza na

druge institucije Energetske zajednice;

f) razmatrati, na osnovu izvještaja koje će redovno podnositi Evropska komisija, razvoj *acquis communautaire* iz Naslova II.

Član 54.

Stalnu grupu na visokom nivou će sačinjavati po jedan predstavnik svake Ugovorne strane te dva predstavnika Evropske zajednice. Jedan predstavnik svake Učesnice bez prava glasa može učestvovati na njegovim sastancima.

Član 55.

Stalna grupa na visokom nivou usvojiće svoja interna proceduralna pravila kao Proceduralni akt.

Član 56.

Predsjedavajući će sazivati Stalnu grupu na visokom nivou na mjestu koje samo odredi. Sastanke će pripremati Sekretarijat.

Član 57.

Predsjedavajući će predsjedavati Stalnom grupom na visokom nivou uz pomoć jednog predstavnika Evropske zajednice i jednog predstavnika sledećeg predsjedavajućeg kao potpredsjednicima. Predsjedavajući i potpredsjednici će pripremati nacrt dnevnog reda.

POGLAVLJE III - REGULATORNI ODBOR

Član 58.

Regulatorni odbor će:

- a) savjetovati Savjet ministara ili Stalnu grupu na visokom nivou o pojedinostima zakonskih, tehničkih i regulatornih pravila;
- b) izdavati preporuke o prekograničnim sporovima između dva ili više regulatora, na zahtjev bilo kojeg od njih;
- c) preduzimati Mjere, ako za to dobije ovlašćenje Savjeta ministara;
- d) usvajati Proceduralne akte.

Član 59.

Regulatorni odbor će sačinjavati po jedan predstavnik regulatora električne energije svake Ugovorne strane, prema relevantnom dijelu *acquis communautaire* o energiji. Evropsku zajednicu će predstavljati Evropska komisija uz pomoć po jednog regulatora svake Učesnice, te jednog predstavnika Evropske grupe regulatora električne energije i gasa (ERGEG). Ako Ugovorna strana i Učesnica imaju jednog regulatora za gas i jednog regulatora za električnu energiju, ta će Ugovorna strana ili Učesnica, u skladu sa dnevnim redom, odrediti koji će regulator prisustvovati na sastanku Regulatornog odbora.

Član 60.

Regulatorni odbor će svojim Proceduralnim aktom usvojiti svoja interna proceduralna pravila.

Član 61.

Regulatorni odbor će izabrati predsjednika na mandat utvrđen od strane Regulatornog odbora. Evropska komisija će dati potpredsjednika. Predsjednik i potpredsjednik će pripremati nacrt dnevnog reda.

Član 62.

Regulatorni odbor će se sastajati u Atini.

POGLAVLJE IV - FORUM

Član 63.

Dva foruma, sačinjena od predstavnika svih zainteresovanih, uključujući industriju, regulatore, predstavnike industrije i potrošača, davaće savjete Energetskoj zajednici.

Član 64.

Forumima će predsjedavati jedan predstavnik Evropske zajednice.

Član 65.

Zaključci Foruma će se usvajati konsenzusom. Oni će biti prosljeđeni Stalnoj grupi na visokom nivou.

Član 66.

Forum za električnu energiju će se sastajati u Atini. Forum za gas će se sastajati u mjestu koje će se utvrditi Proceduralnim aktom Savjeta ministara.

POGLAVLJE V - SEKRETARIJAT

Član 67.

Sekretarijat će:

- (a) pružati administrativnu podršku Savjetu ministara, Stalnoj grupi na visokom nivou, Regulatornom odboru te forumima;
- (b) pratiti da li Strane ispravno primjenjuju obaveze koje proizlaze iz ovog Sporazuma, te Savjetu ministara podnositi godišnji izvještaj o napretku;
- (c) pratiti i pomagati koordinaciju, koju vrši Evropska komisija, donatorskih aktivnosti na teritoriji Pristupajućih strana, te na teritoriji pod jurisdikcijom Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu, te pružati administrativnu podršku donatorima;
- (d) obavljati ostale zadatke koji su mu povjereni ovim Sporazumom i Proceduralnim aktom Savjeta ministara, bez ovlašćenja da preduzima Mjere; i
- (e) usvajati Proceduralne akte.

Član 68.

Sekretarijat će sačinjavati direktor i osoblje koje bude potrebno Energetskoj zajednici.

Član 69.

Direktor Sekretarijata će biti imenovan Proceduralnim aktom Savjeta ministara. Savjet ministara će Proceduralnim aktom utvrditi pravila zapošljavanja, uslove rada i geografsku ravnotežu u pogledu zastupljenosti osoblja sekretarijata. Direktor će birati i imenovati osoblje.

Član 70.

U obavljanju svojih dužnosti direktor i osoblje neće tražiti niti dobijati instrukcije od bilo koje Strane ovog Sporazuma. Oni će djelovati nepristrasno i promovisati interese Energetske zajednice.

Član 71.

Direktor Sekretarijata ili njegov imenovani zamjenik pomagaće Savjetu ministara, Stalnoj grupi na visokom nivou, Regulatornom odboru i forumima.

Član 72.

Sjedište Sekretarijata biće u Beču.

POGLAVLJE VI - BUDŽET

Član 73.

Svaka Strana će doprinosti budžetu Energetske zajednice kako je to utvrđeno u Aneksu IV. Nivo doprinosa može se, na zahtjev bilo koje strane, razmatrati svakih pet godina, prema Proceduralnom aktu Savjeta ministara.

Član 74.

Savjet ministara će Proceduralnim aktom svake dvije godine usvajati budžet Energetske zajednice. Budžet će obuhvatati operativne troškove Energetske zajednice potrebne za funkcionisanje njenih institucija. Troškovi svake institucije biće utvrđeni zasebnim dijelom budžeta. Savjet ministara će usvojiti Proceduralni akt kojim se specificira procedura implementacije budžeta, njegovo prezentiranje, te računovodstvena revizija i inspekcija.

Član 75.

Direktor Sekretarijata će implementirati budžet u skladu sa Proceduralnim aktom usvojenim u skladu sa Članom 74., i jednom godišnje Savjetu ministara podnositi izvještaj o izvršenju budžeta. Savjet ministara može Proceduralnim aktom odlučiti, u slučaju da to procjeni potrebnim, da nezavisnim revizorima povjeri verifikaciju propisnog izvršenja budžeta.

NASLOV VI - PROCES ODLUČIVANJA

POGLAVLJE I - OPŠTE ODREDBE

Član 76.

Mjere mogu imati oblik odluke ili preporuke. Odluka je u potpunosti pravno obavezujuća za one kojima je upućena.

Preporuka nema obavezujuću snagu. Strane će ulagati najveći napor da ispune datu preporuku.

Član 77.

Svaka Strana će imati jedan glas, izuzev u slučajevima utvrđenim Članom 80.

Član 78.

Savjet ministara, Stalna grupa na visokom nivou ili Regulatorni odbor mogu djelovati samo uz dvotrećinsku zastupljenost strana. Uzdržavanje od glasanja Strana koje su prisutne neće se smatrati glasanjem.

POGLAVLJE II - MJERE POD NASLOVOM II

Član 79.

Savjet ministara, Stalna grupa na visokom nivou ili Regulatorni odbor će preduzimati Mjere pod Naslovom II na predlog Evropske komisije. Evropska komisija može promijeniti ili povući svoj predlog u bilo kom trenutku tokom procedure koja vodi do usvajanja Mjera.

Član 80.

Svaka Ugovorna strana će imati jedan glas.

Član 81.

Savjet ministara, Stalna grupa na visokom nivou ili Regulatorni odbor, djeluju na osnovu većinskog glasanja.

POGLAVLJE III - MJERE POD NASLOVOM III

Član 82.

Savjet ministara, Stalna grupa na visokom nivou ili Regulatorni odbor preduzimaće Mjere pod Naslovom III na predlog neke Strane ili Sekretarijata.

Član 83.

Savjet ministara, Stalna grupa na visokom nivou ili Regulatorni odbor, djeluju na osnovu dvotrećinske većine, uključujući pozitivni glas Evropske zajednice.

POGLAVLJE IV - MJERE POD NASLOVOM IV

Član 84.

Savjet ministara, Stalna grupa na visokom nivou ili Regulatorni odbor će preduzimati Mjere po Naslovu IV na predlog Strane.

Član 85.

Savjet ministara, Stalna grupa na visokom nivou ili Regulatorni odbor će jednoglasno odlučivati o preduzimanju mjera.

POGLAVLJE V - PROCEDURALNI AKTI

Član 86.

Proceduralni akti će regulisati organizaciona, budžetska, te pitanja transparentnosti Energetske zajednice, uključujući i delegiranje ovlašćenja sa Savjeta ministara na Stalnu grupu na visokom nivou, Regulatorni odbor ili Sekretarijat, i imaće obavezujuću snagu za institucije Energetske zajednice te, ukoliko je tako utvrđeno Proceduralnim aktom, za Strane.

Član 87.

Proceduralni akti se usvajaju u skladu sa procesom odlučivanja utvrđenim u Poglavlju III pod ovim Naslovom, izuzev u slučajevima utvrđenim članom 88.

Član 88.

Proceduralni akt kojim se imenuje direktor Sekretarijata utvrđen članom 69. usvaja se prostom većinom na predlog Evropske komisije. Proceduralni akti o budžetskim pitanjima utvrđeni čl. 73. i 74. usvajaju se jednoglasno na predlog Evropske komisije. Proceduralni akti kojima se prenose ovlašćenja na Regulatorni odbor, utvrđeni članom 47(c) donose se jednoglasno na predlog jedne od Strana ili Sekretarijata.

NASLOV VII - IMPLEMENTACIJA ODLUKA I RJEŠAVANJE SPOROVA

Član 89.

Strane će u svom domaćem pravnom sistemu implementirati njima upućene odluke u periodu navedenom u odluci.

Član 90.

1. Na propust Strane da ispuni ugovornu obavezu ili implementira njoj upućenu odluku u traženom periodu, bilo koja Strana, Sekretarijat ili Regulatorni odbor mogu uputiti upozorenje Savjetu ministara uz obrazloženi zahtjev. Privatna tijela mogu se takođe obratiti Sekretarijatu sa svojim žalbama.
2. Dotična Strana može dati svoje primjedbe kao odgovor na zahtjev ili žalbu.

Član 91.

1. Savjet ministara može utvrditi postojanje kršenja obaveza neke od Strana. Savjet ministara će donositi odluke:
  - a) prostom većinom, ako se kršenje odnosi na Naslov II;
  - b) dvotrećinskom većinom, ako se kršenje odnosi na Naslov III;
  - c) jednoglasno, ako se kršenje odnosi na Naslov IV.
2. Savjet ministara može kasnije prostom većinom donositi odluku da opozove bilo koju odluku usvojenu prema ovom Članu.

Član 92.

1. Na zahtjev neke Strane Sekretarijata ili Regulatornog odbora, Savjet ministara, koji djeluje jednoglasno, može utvrditi postojanje ozbiljnog ili upornog kršenja obaveza iz ovog Sporazuma neke od Strana, te može suspendovati određena prava koja proizilaze iz primjene ovog Sporazuma na dotičnu Stranu, uključujući suspenziju glasačkog prava i isključenje sa sastanaka ili mehanizme koji su utvrđeni ovim Sporazumom.
2. Savjet ministara može kasnije prostom većinom odlučiti da opozove bilo koju odluku donesenu pod ovim Članom.

Član 93.

Pri usvajanju odluka iz Članova 91. i 92., Savjet ministara neće uzeti u obzir glas predstavnika date Strane.

NASLOV VIII - TUMAČENJE

Član 94.

Institucije će tumačiti svaki izraz ili drugi koncept korišćen u ovom Sporazumu koji proizilazi iz zakona Evropske zajednice u skladu sa sudskom praksom Suda pravde ili Prvostepenog suda Evropske zajednice. Kad im nije na raspolaganju tumačenje tih sudova, Savjet ministara će im dati smjernice za

tumačenje ovog sporazuma. Savjet ministara taj zadatak može delegirati Stalnoj grupi na visokom nivou. Takve smjernice neće prejudicirati bilo koje tumačenje *acquis communautaire* od strane Suda pravde ili Prvostepenog suda do kojeg dođe u kasnijoj fazi.

NASLOV IX - ZEMLJE UČESNICE I POSMATRAČI

Član 95.

Na zahtjev upućen Savjetu ministara, svaka država članica Evropske zajednice može biti kao Učesnica zastupljena u Savjetu ministara, Stalnoj grupi na visokom nivou i Regulatornom odboru pod uslovima utvrđenim Članovima 48., 54. i 59., i biće joj dozvoljeno da učestvuje u raspravama Savjeta ministara, Stalne grupe na visokom nivou, Regulatornog tijela i Foruma.

Član 96.

1. Na obrazloženi zahtjev susjedne treće zemlje, Savjet ministara može jednoglasno prihvatiti tu zemlju kao Posmatrača. Na zahtjev upućen Savjetu ministara, Moldavija će biti prihvaćena kao Posmatrač u roku od šest mjeseci od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Posmatrači mogu prisustvovati sastancima Savjeta ministara, Stalne grupe na visokom nivou, Regulatornog odbora i Foruma, bez prava učešća u diskusijama.

NASLOV X - VAŽENJE SPORAZUMA

Član 97.

Ovaj Sporazum je zaključen na period od deset godina od datuma njegovog stupanja na snagu. Savjet ministara, može jednoglasno odlučiti da produži njegovo važenje. Ako se takva odluka ne donese, Sporazum se može nastaviti primjenjivati između onih Strana koje su glasale u prilog produženju, pod uslovom da njihov broj iznosi najmanje dvije trećine ukupnog broja Strana Energetske zajednice.

Član 98.

Svaka Strana se može povući iz ovog Sporazuma, time što Sekretarijatu uputi obavještenje šest mjeseci unaprijed.

Član 99.

Po pristupanju neke Pristupne strane Evropskoj zajednici, ta strana postaje Učesnica, kao što je to utvrđeno članom 95.

NASLOV XI - REVIZIJA I PRISTUPANJE

Član 100.

Savjet ministara može jednoglasnom odlukom svojih članova:

- (i) dopuniti odredbe Naslova od I do VII;
- (ii) odlučiti da implementira druge dijelove *acquis communautaire* koji se odnose na Mrežnu energiju;
- (iii) proširiti ovaj Sporazum na druge energetske proizvode i prenosnike ili druge bitne mrežne infrastrukture;
- (iv) saglasiti se sa pristupanjem neke nove Strane Energetskoj zajednici.

NASLOV XII - ZAVRŠNE I PRELAZNE ODREDBE

Član 101.

Bez uticaja na čl. 102. i 103. odredbe ovog sporazuma neće imati uticaja na prava i obaveze koje proizilaze iz sporazuma koje je neka od Ugovornih strana zaključila prije potpisivanja ovog sporazuma. U mjeri u kojoj ti sporazumi nisu kompatibilni sa ovim sporazumom, Ugovorna strana će preduzeti sve odgovarajuće mjere kako bi eliminisala sve utvrđene nekompatibilnosti i to ne kasnije od godinu dana od datuma stupanja na snagu ovog sporazuma.

Član 102.

Sve obaveze iz ovog Sporazuma nemaju uticaja na postojeće pravne obaveze Strana potpisnica Sporazuma o uspostavljanju Svjetske trgovinske organizacije (WTO).

Član 103.

Ovaj Sporazum neće uticati ni na jednu od obaveza iz sporazuma između Evropske zajednice i njenih država članica, s jedne strane, i Ugovorne strane, sa druge. Ovaj Sporazum neće uticati ni na jednu od obaveza preuzetih u kontekstu pregovora o pristupanju Evropskoj uniji.

Član 104.

Do usvajanja Proceduralnog akta iz člana 50., Atinski Memorandum o razumijevanju iz 2003. godine³ utvrđivaće redosljed predsjedavanja.

---

³Memorandum o razumijevanju o Regionalnom tržištu energije u jugoistočnoj Evropi i njegovoj

integraciji u unutrašnje tržište energije Evropske zajednice, potpisan u Atini 8. decembra 2003. godine.

Član 105.

Ovaj Sporazum će biti odobren od Strana u skladu sa njihovim internim procedurama. Ovaj Sporazum će stupiti na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon datuma na koji Evropska zajednica i šest Ugovornih strana upute obavještenje o završetku procedure potrebne u tu svrhu. Obavještenje će biti proslijeđeno generalnom sekretaru Savjeta Evropske unije kod koga će se ovaj Sporazum čuvati.

ANEKS I

VREMENSKI RASPORED IMPLEMENTACIJE DIREKTIVA EVROPSKE KOMISIJE BROJ 2003/54 I 2003/55, I UREDBE EVROPSKE KOMISIJE BROJ 1228/2003, OD 26. JUNA 2003. GODINE

1. U skladu sa donjim stavom 2. te Članom 24. ovog Sporazuma, svaka Ugovorna strana će, u roku od dvanaest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, implementirati:
  - (i) Direktivu Evropske zajednice 2003/54/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2003. godine o opštim pravilima unutrašnjeg tržišta električne energije;
  - (ii) Direktivu Evropske zajednice 2003/55/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2003. godine o opštim pravilima unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa;
  - (iii) Uredbu Evropske zajednice 1228/2003/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2003. godine o uslovima pristupa mreži prekogranične razmjene električne energije.
2. Svaka Ugovorna strana mora osigurati da su kupci koji imaju pravo u smislu Direktiva Evropske zajednice 2003/54/EC i 2003/55/EC:
  - (i) od 1. januara 2008. godine, svi kupci koji nisu domaćinstva; a
  - (ii) od 1. januara 2015. godine, svi kupci.

ANEKS II

VREMENSKI RASPORED IMPLEMENTACIJE ACQUISA O ŽIVOTNOJ SREDINI

1. Svaka Ugovorna strana će implementirati Direktivu Savjeta 85/337/EEC od 27. juna 1985. godine o ocjeni efekata određenih javnih i privatnih projekata na životnu sredinu, kako je ona dopunjena Direktivom Savjeta 97/11/EC od 3. marta 1997. godine i Direktivom 2003/35/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. maja 2003. godine, od stupanja na snagu ovog Sporazuma.
2. Svaka Ugovorna strana će implementirati Direktivu Savjeta 1999/32/EC od 26. aprila 1999. godine

o smanjenju sumpornog sadržaja u određenim tečnim gorivima i dopunsku Direktivu 93/12/EEC do 31. decembra 2011. godine.

3. Svaka Ugovorna strana će implementirati Direktivu 2001/80/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2001. godine o ograničenju emisije određenih zagađivača u vazduhu iz velikih pogona za sagorijevanje do 31. decembra 2017. godine.

4. Svaka Ugovorna strana će implementirati Član 4(2). Direktive 79/409/EEC Savjeta od 2. aprila 1979. godine o očuvanju divljih ptica po stupanju na snagu ovog Sporazuma.

ANEKS III

Član 81. Sporazuma o Evropskoj zajednici

1. Sledeće će biti zabranjeno kao nekompatibilno sa zajedničkim tržištem: svi sporazumi između preduzeća, odluke i udruženja preduzeća i zajedničke prakse koje mogu uticati na trgovinu između država članica i koje, kao svoj cilj ili efekat, imaju sprečavanje, ograničavanje ili remećenje konkurencije unutar zajedničkog tržišta, a posebno one koje:

(a) direktno ili indirektno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene ili bilo koje uslove trgovanja;

(b) ograničavaju ili kontrolišu proizvodnju, tržište, tehnički razvoj ili investicije;

(c) dijele tržišta ili izvore nabavke;

(d) primjenjuju različite uslove na ekvivalentne transakcije sa drugim stranama u trgovini, čime ih stavljaju u podređen položaj u smislu konkurentnosti;

(e) zaključuju ugovore koji nalažu da druge strane prihvate dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili komercijalnoj upotrebi nemaju veze sa predmetom tih ugovora.

2. Svaki ugovor ili odluka koja je zabranjena u skladu sa ovim članom biće automatski nevažeća.

3. Odredbe stava 1 mogu, međutim, biti proglašene neprihvatljivim u slučaju:

- svakog sporazuma ili kategorije sporazuma između preduzeća,

- svake odluke ili kategorije odluka udruženja preduzeća,

- svake zajedničke prakse ili kategorije zajedničkih praksi,

koje doprinose poboljšanju proizvodnje ili distribucije roba ili promocije tehničkog ili ekonomskog napretka, a koje istovremeno omogućavaju potrošačima pravilan udio u koristi koja iz toga nastaje, a pri tom:

(a) ne nameću datom preduzeću ograničenja koja nisu neophodna za postizanje tih ciljeva;

(b) tim preduzećima pružaju mogućnost eliminacije konkurencije u vezi sa bitnim dijelom proizvoda.

Član 82 Sporazuma o Evropskoj zajednici

Svaka zloupotreba od strane jednog ili više preduzeća dominantne pozicije unutar zajedničkog tržišta ili u njegovom znatnom dijelu biće zabranjena kao nekompatibilna sa zajedničkim tržištem u mjeri u kojoj ona može uticati na trgovinu između država članica.

Takva zloupotreba se može, posebno, sastojati od:

(a) direktnog ili indirektnog nametanja nefer kupovnih ili prodajnih cijena ili drugih nefer uslova trgovanja;

(b) ograničavanja proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvoja na štetu potrošača;

(c) primjene različitih uslova na ekvivalentne transakcije sa drugim trgovinskim stranama, čime ih stavlja u konkurentno nepovoljan položaj;

(d) zaključivanja ugovora koji su predmet prihvatanja od druge strane dodatnih obaveza koje, po

svojoj prirodi ili prema komercijalnoj upotrebi, nemaju veze sa predmetom tih ugovora.

Član 86 (1) i (2) Sporazuma o Evropskoj zajednici

1. U slučaju javnih preduzeća i preduzeća kojima države članice daju specijalna ili isključiva prava, države članice neće staviti ili održavati na snazi nijednu mjeru suprotnu pravilima sadržanim u ovom sporazumu, posebno pravilima utvrđenim članom 12. te Čl. 81. do 89.
2. Preduzeća kojima je povjereno pružanje usluge od opšteg ekonomskog interesa ili koje imaju karakter prihodovnog monopola biće predmet pravila sadržanih u ovom Sporazumu, posebno pravila o konkurenciji, u mjeri u kojoj primjena takvih pravila ne sprečava obavljanje, bilo zakonski ili činjenično, određenih zadataka koji su im dodijeljeni. Razvoj trgovine ne smije biti pogođen do mjere u kojoj bi to bilo suprotno interesima Zajednice.

Član 87. Sporazuma o Evropskoj zajednici

1. Izuzev ako ovim Sporazumom nije drugačije utvrđeno, svaka pomoć koju da neka država članica, ili pomoć koja se pruža putem državnih resursa u bilo kom obliku koji remeti ili prijete da će poremetiti konkurenciju time što favorizuje određena preduzeća ili proizvodnju određenih roba biće, u mjeri u kojoj utiče na trgovinu između država članica, nekompatibilna sa zajedničkim tržištem.
2. Sledeće će biti kompatibilno sa zajedničkim tržištem:
  - (a) pomoć koja ima socijalni karakter, data individualnim potrošačima, pod uslovom da se ta pomoć daje bez diskriminacije u pogledu porijekla tih proizvoda;
  - (b) pomoć da se popravi šteta izazvana prirodnim katastrofama ili izuzetnim događajima;
  - (c) pomoć data privredi određenih područja Savezne Republike NJemačke koja su bila pogođena podjelom NJemačke, u mjeri u kojoj je ta pomoć potrebna kako bi se nadoknadili ekonomski nedostaci izazvani podjelom.
3. Sledeće se može smatrati kompatibilnim sa zajedničkim tržištem:
  - (a) pomoć pri promociji ekonomskog razvoja područja gdje je standard života abnormalno nizak ili gdje postoji ozbiljna nezaposlenost;
  - (b) pomoć pri promociji realizacije važnog projekta od zajedničkog evropskog interesa ili rješavanju ozbiljnog poremećaja ekonomije države članice;
  - (c) pomoć pri omogućavanju razvoja određene ekonomske aktivnosti ili određenih ekonomskih područja, gdje takva pomoć ne utiče negativno na uslove trgovanja u mjeri koja je suprotna zajedničkom interesu;
  - (d) pomoć pri promociji kulture i očuvanja nasleđa gdje takva pomoć ne utiče na uslove trgovanja i konkurenciju u Zajednici, u mjeri koja je suprotna zajedničkom interesu;
  - (e) druge kategorije pomoći koje mogu biti utvrđene odlukom Savjeta donesenom kvalifikovanom većinom na predlog Komisije.

ANEKS IV

DOPRINOS U BUDŽETU

Strane	Doprinos u procentima
Evropska zajednica	94,9 %
Republika Albanija	0,1 %
Republika Bugarska	1 %
Bosna i Hercegovina	0,3 %
Republika Hrvatska	0,5 %
Bivša jugoslavenska Republika Makedonija	0,1 %
Republika Crna Gora	0,1 %
Rumunija	2,1 %
Republika Srbija	0,7 %
Misija privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu	0,1 %

Član 3

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".

SU-SK Broj 559/5

Podgorica, 26. oktobra 2006. godine

Ustavotvorna skupština Republike Crne Gore

Predsjednik,

Ranko Krivokapić, s.r.